

Afgørelser – Reg. nr.: 00649.00

Fredningen vedrører: Munkholmbro - Afvist

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 29-04-1939

Fredningsnævnet 01-02-1939

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET>

Munkholm broen
Langtved

AFVISNING

INDHOLDSFORTEGNELSE

- Kændelse af 29/4 1939 [otn - 363/39] om stadfæstelse af
- Kændelse af 1/2 1939 [nævn] om afvisning af fredning, der skulle forhindre anlæg af bro

251 BRAMSNÆS

1513 IV SV

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. 1/2 1939)

~~Fredningen~~ omfatter (helt eller delvis) følgende matrikelnumre:

Langtved By, Rye

Gældende matrikulært kortbilag:

Se også REG. NR.:

U d s k r i f t

af

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for Roskilde Amtsrads-kreds og de dermed i Forbindelse staaende Købstæder.

Aar 1939 den 1. Februar Kl. 9 afholdt Nævnet Møde paa Tinghuset i Roskilde, hvor da i Sagen angaaende

Fredning af Arealer m.v.

ved Langtved i Roskilde Amt

blev afsagt saalydende

K e n d e l s e :

Efter at det paa Roskildeegnen var blevet bekendt, at Socialministeriet i Medfør af Lov Nr. 108 af 1. Maj 1937 om Beskæftigelse af Arbejdsløse havde bevilget et Tilskud til Anlæg af en Bro fra Munkholm i Holbæk Amt til Langtved i Roskilde Amt og de dermed i Forbindelse staaende Vejarbejder, opstod der navnlig i Byen Roskilde en stærk Stemning for at søge dette Broanlæg opgivet, særlig fordi det skønnedes, at Broen vilde virke ødelæggende for de frie skønne Udsigter ved Langtved, ligesom man befrygtede, at en Forcering særlig af Biltrafikken vilde virke uheldigt netop paa disse Steder.

Efter at Greve F.C.R.Scheel, Ryegaard, der er Ejer af store Arealer ved Langtved og Bramsnæs paa et Møde med interesserede Parter havde fremsat Tilbud om vederlagsfri Fredning af et Areal paa ca. 300 Td.Land, indbefattende de smukkeste Udsigter i paagældende Egn, paa Betingelse af, at ommeldte Bro ikke blev opført, har Roskilde Byraad derefter i Skrivelse af 31. Maj 1938, suppleret med Skrivelse af 28. November s.A., anmodet nærværende Fredningsnævn om i Overensstemmelse med det af Greve Scheel fremsatte Fredningstilbud at ville søge Fredning gennemført "for at bevare de skønne Udsigter fra Langtvedsiden over Fjorden til Munkholm og Tempelkrogen, hvilke Udsigter vil blive skæmmet ved det paatænkte Broanlæg, hvorhos den paagældende Egns Uberørthed vil kunne lide ved Gennemførelsen af en Færdselsaare, om hvis Betydning og Nytte der i hvert Fald hersker meget delte Meninger."

I Skrivelser af 25. Juni og 4. August 1938 har Greve Scheel overfor Fredningsnævnet tilsluttet sig Roskilde Byraads Fredningskrav, ligesom han nærmere har præciseret det af ham fremsatte Fredningstilbud under Forudsætning af Opgivelse af Broplanerne. Dette Forslag gaar ud paa Fredning mod enhver Bebyggelse, der kan virke skæmmende paa det Landskab, der gaar under Navnet "Dejligheden", nærmere betegnet Udsigten fra Dejlighedsbakken paa Vejen Langtved-Ejby mod Syd og Vest og omfattende Ejendommene Krabbeslund, Enemærkehuset, Jægerslund, Lille Langtved Huse, Lermosegaard og Gaarden syd for denne. Endvidere Gaardene og Husene, der hører til Store Langtved, Aaresvang

og Gubbely, Langtved Fægekro, Lynildhuset, Færgerenden med Garveriskoven og Skoven, der strækker sig fra Fægekroen til Næsseledet og Lavehule. De nævnte Skove og Skovholmene paa de nævnte Ejendomme tænkes bevaret som Løvskov.

Ved Deklaration skulde der sikres Befolkningen Ret til at færdes paa Stien fra Enemærkehuset over Næsseledet til Langtved Fægekro og Ret til at bade fra Stranden paa Strækningen fra Fægekroen til Næsseledet. Endvidere skulde der sikres Ret til Opsætning af Telte paa nævnte Strækning og Færdselsret ad Vejen fra Langtved til Næsseledet.

Ejendommen Dyrehavegaard, beliggende nord og nordvest for Dejligheidsbakken tænkes ligeledes paa visse nærmere Betingelser inddraget under Fredningen.

Der skulde endelig indrettes en Parkeringsplads for Motor-køretøjer ved Fægekroen.

Spørgsmaalet om Opførelse af en Bro fra Munkholm til Langtved og Udførelsen af de i Forbindelse hermed staaende Vejanlæg har i mange Aar beskæftiget særlig Holbæk By, der ønskede en bedre Forbindelse med Horns Herred end den nu eksisterende Vejforbindelse over Holbæk - Elverdammen - Biltris. Sagen tog endelig Form i Aaret 1937, da Holbæk Amsraad og Holbæk Byraad søgte Socialministeriet om Tilskud i Henhold til Loven af 1. Maj 1937 om Beskæftigelse af Arbejdsløse til Gennemførelse af Planerne. Ved Skrivelse af 21. Januar 1938 godkendte nævnte Ministerium efter forud indhentet Udtalelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder et Arbejde; bestaaende af Regulering og Udvidelse af Munkholmvejen fra Labæk i Holbæk By til den sydøstlige Ende af Munkholm samt Bygning af en Bro herfra over Bramsnæs Bugt til Langtved Fægekro, til Udførelse med Tilskud i Henhold til Lovens § 3, Stk. 1^b. Hele Arbejdet er anslaaet til at medføre en samlet Udgift af 1.312.000 Kr. (heraf til Broen 265.000 Kr.), der fordeler sig med 930.000 Kr. til Amtet og 382.000 Kr. til Købstadskommunen; hertil ydes Statstilskud efter Lovens nærmere Regler beregnet til ialt 1.049.600 Kr. Selve Broanlægget er projekteret af Firmaet Christiani & Nielsen. Herefter skal Broen, der tænkes udført af Jernbeton, have en Længde af ca. 240 Meter beliggende med en Underkant af 3 Meter over dagligt Vande, hvorefter den med Gelænderet paa Midten vil være hævet 6 Meter over Vandstanden. Broens Indførsel skal efter det foreliggende ske ved Langtved imellem Fægekroen og den saakaldte Garverirende.

Under Hensyn til Roskilde Amsraads Interesse i det paa-gældende Broanlæg m.v. udbad Ministeriet for offentlige Arbejder sig under 2. November 1937 dette Amsraads Erklæring i Sagen, og Amsraadet udtalte herefter under 27. s.M. efter Afholdelse af et ekstraordinært Amsraadsmøde, at "man kun kan anbefale det foreliggende Projekt under den absolutte Betingelse, at der af Vejfondsmidlerne ydes de fornødne Tilskud til Istandsættelse og Udbygning af Vejen fra Biltris til Elverdam, der formentlig vil faa en væsentlig Trafikforøgelse".

Under Sagen har Rye-Sonnerup Sogneraad over for Fredningsnævnet udtalt, at Flertallet inden for Sogneraadet var Tilhængere af

Broanlæggets Gennemførelse, idet man mente, at Spørgsmaalet om Istand-sættelse af Biltris-Elverdamsvejen og Amtsraadets Overtagelse af denne Vej var nøje knyttet til Broens Gennemførelse.

Da det var Fredningsnævnet bekendt, at Danmarks Naturfredningsforening havde ført visse Forhandlinger med Holbæk Amtsraad i Anledning af det planlagte Arbejde og det af Greve Scheel allerede tidligere fremsatte Fredningstilbud, udbad Nævnet sig i Skrivelse af 6. Juli 1938 en Udtalelse fra denne Forening og modtog herefter under 30. s. M. følgende Erklæring fra Foreningens tekniske Udvalg:

"Paa Grundlag af de fra Amtsvejinspektør Ellert under 16/6. 1938 fremsendte endelige Tegninger til Munkholm-Vejprojektet, ved hvis Udarbejdelse der paa flere Punkter er taget Hensyn til Ønsker fremført af Danmarks Naturfredningsforening, skal det tekniske Udvalg, efter at det nu foreligger oplyst, at det ikke er Hensigten at føre Linien igennem som Hovedfærdselsvej, udtalte følgende:

Gennemførelsen af Vejprojektet med Broen mellem Munkholm og Langtved vil betyde en meget væsentlig Ændring i hele Landskabets Karakter, men det maa paa Basis af de endelig Tegninger anerkendes, at Linieføringen og Udformningen af Vej og Bro forsaavidt angaar den her omhandlede Strækning i vid Udstrækning er tilpasset Terrænet paa naturlig Maade, og at Projektet navnlig paa Holbæk-Siden kun vil gøre ringe Skade i landskabelig Henseende. Der vil dog ikke kunne ses bort fra, at den gamle Færgeforbindelse afløses af en Broforbindelse, - selvom det som oplyst er Tanken paa Hornsherred-Siden at slutte til eksisterende offentlige Biveje, - hvilket betyder et Indgreb i de til Stedets knyttede særlige Naturværdier.

Det afgørende Forhold i Sagen maa imidlertid efter Udvalgets Opfattelse være, at Vej- og Broprojektet, efter hvad der er oplyst, truer med at forhindre Gennemførelsen af Greve Scheels Fredningstilbud for Rygaards Jorder, saaledes som det er formuleret i Naturfredningsforeningens Aarskrift 1929-30, og det vil derfor være naturligt at rejse det spørgsmål, om de til Projektet knyttede Færdsels-Interesser er saa væsentlige, at de vil være saa betydelige Ofre i naturfredningsmæssig Henseende værd. Saadanne Færdselsinteresser er paastaaet fra Holbæks Side, men der foreligger for Udvalget ingen Oplysning om, at der fra de paagældende Kommuner i Hornsherred skulde være en tilsvarende Interesse for at faa den omhandlede lokale Forbindelse til Holbæk i Stand. Der kunde saaledes efter Omstændighederne være Anledning til at henstille til Myndighederne at stille det omhandlede Vejanlæg i Bero.

I denne Forbindelse skal det principielt udtales - blandt andet under Henvisning til Forholdene ved den nye Køgevej - at det offentlige altid bør være tilbageholdende med Hensyn til at aabne nye Færdselslinier i naturskønne Egne, forinden Forholdene paa Stedet er ordnet paa en fuldtud til-

fredsstillende Maade.

Sagen giver iøvrigt Udvalget Anledning til at pege paa det beklagelige i, at Forarbejderne - derunder Bevillingstilsagn etc. - bringes saa langt frem, forinden den ifølge Naturfredningsloven paakrævede Anmeldelse til Fredningsmyndighederne har fundet Sted."

Som det fremgaar af foranstaaende, er Sagens Indbringelse for Nævnet først sket godt 4 Maaneder efter, at Socialministeriet havde givet sin Tilslutning til Arbejdets Udførelse og Tilsagn om Stats-tilskud til dettes Gennemførelse, og efter at saavel Holbæk Amts- og Byraad som Roskilde Amtsråd havde taget endelig Stilling til Sagen, idet ingen af disse offentlige Myndigheder havde fundet Anledning til forud at forelægge Spørgsmaalet for de paagældende Fredningsmyndigheder som forudsat i Fredningsloven. Det siger sig selv, at Fredningsnævnets Behandling af Sagen under foranstaaende Omstændigheder maatte frembyde store Vanskeligheder. Ikke alene forelaa der fra Socialministeriets Side et maaske juridisk bindende Tilsagn om Statsstøtte overfor Holbæk Amts- og Byraad, men selve Forarbejderne ved Anlægget var paa paagældende Tidspunkt bragt saa langt frem, at der kunde være Tale om Erstatningsproblemer i Sagen.

Paa den anden Side maatte det selvsagt være Fredningsnævnet meget magtpaaliggende at prøve paa at finde Vej til Gennemførelsen af Greve Scheels betydningsfulde Fredningstilbud, og dette saa meget mere, som denne overfor Nævnet havde fremsat Udtalelser om, at han under Hensyn til den forventede Forøgelse af Trafiken kunde se sig nødsaget til at foretage Afspærringer paa sin Ejendom, der vilde være til stor Gene for de Besøgende.

Nævnet besluttede sig til under disse Omstændigheder at foretage en Henvendelse til Socialministeriet om at søge de foreliggende Broplaner opgivet. I Skrivelse af 29. Juli 1938 til Ministeriet udtales herom bl.a. følgende:

"Da Greve Scheels Fredningstilbud vedrører en af de skønneste Egne her i Landet, Steder som ved deres Uberørthed og Landskabet store Linier burde undergives Fredning, vil Socialministeriet forstaa, hvilken Vægt Nævnet lægger paa Gennemførelsen af denne Fredning, og hvor beklageligt det vilde være, om dette Landskab skulle blive lukket for de Tusinder af Besøgende, der ikke alene fra Roskildeegnen, men fra hele Landet hvert Aar besøger Stedet.

Idet det er Fredningsnævnets Opfattelse, at Ønsket om den projekterede Bro, der forøvrigt kun vil medføre en Vejforkortelse fra Horns Herred til Holbæk af noget over 6 km., i det væsentlige kun næres af Beboerne i Holbæk Amt, medens Beboerne i Roskilde Amt formentlig vilde føle deres Interesser varetagne, hvis der fra Statens Side blev ydet Tilskud til Udbygning af den nu eksisterende Vej fra Biltris til Elverdam med Tilslutning til Hovedvejsforbindelsen fra Roskilde til Holbæk og Amtets Overtagelse af denne Vej, skal man under de foreliggende Omstændigheder tillade sig at forespørge Socialministeriet, om dette efter at være

bleven gjort bekendt med de store Fredningsinteresser, der staar paa Spil, vilde kunne yde sin Bistand til, at de paatænkte Broplaner opgives imod Gennemførelse af Biltris-Elverdam-projektet, alt under Forudsætning af, at det af Greve Scheel fremsatte Fredningstilbud herefter vederlagsfrit for Staten gennemføres paa tilfredsstillende Maade."

Denne Skrivelse kommuniceredes saavel for Ministeriet for offentlige Arbejder som for Statsministeriet, under hvilket sidste Ministeriums Ressort Fredningssager henhører.

Samtidig med foranstaaende Henvendelse anmodede Nævnet de 3 Ministerier om en mundtlig Forhandling om Spørgsmaalet, idet man herved ønskede at undersøge Mulighederne for at opnaa en Løsning af Sagen, der kunde tilfredsstillende saavel Holbæk Amtsraad og Byraad som Greve Scheel, og det lykkedes at formaa Statsministeren, Socialministeren og Trafikministeren til at komme tilstede i Roskilde ved et Møde, der fandt Sted den 13. August 1938, i Forbindelse med hvilket en Besigtigelse af de af Fredningstilbudet omfattede Arealer m.v. fandt Sted.

Paa dette Møde fremsattes Forslag om at prøve, hvorvidt Fredningssagen kunde gennemføres ved, at der i Stedet for Opførelsen af en Bro fra Munkholm til Langtved opførtes enten en Dæmning eller oprettedes en Færgeforbindelse til Transport af Automobiler og Personer paa Stedet.

I Skrivelse af 16. s.M. udtalte Greve Scheel, at han for sit Vedkommende kunde acceptere en Ordning, hvorved Broforbindelsen afløstes af en Færgeforbindelse, og at han under denne Forudsætning vilde vedstaa sit Fredningstilbud, hvorimod han ikke kunde tiltræde Forslaget om en Dæmning, særlig under Hensyn til, at en saadan vilde true de ved Langtved boende Fiskeres Næring, ligesom en Dæmning maatte befrygtes at afstedkomme sumplignende Forhold i Tempelkrogen, hvorhos Landskabet vilde miste Karakteren af en Fjord.

Paa Grundlag af foran skildrede Forhandlinger udarbejdedes nu af Ministeriet for offentlige Arbejder Planer og Overslag til Gennemførelse af en Færgeforbindelse fra Munkholm til Langtved, og der afholdtes i denne Anledning i Socialministeriet nogle Møder, hvori Fredningsnævnet dog ikke har taget Del. Planerne om Gennemførelse af Færgeforbindelsen i i Stedet for en Bro fandt imidlertid ikke Tilslutning hverken fra Holbæk Amtsraad og Byraad eller fra Roskilde Amtsraads Side, og Socialministeriet har derefter i Skrivelse af 25. November 1938 med Beklagelse meddelt Fredningsnævnet, at det ikke har været muligt at naa til en Løsning af det rejste Trafikproblem, som har kunnet tilfredsstillende samtlige interesserede Parter, og at Ministeriet herefter har ment at maatte fastholde sit tidligere givne Tilsagn om Tilskud til det omhandlede Arbejde, herunder Broforbindelsen.

Efter at Fredningsnævnets Forligsforhandlinger saaledes maatte anses for bristede, afholdtes der den 5. December 1938 i Henhold til Fredningslovens § 10 et afsluttende Møde ved Langtved, hvori deltog foruden Medlemmer af Rye-Sonnerup Sogneraad Repræsentanter for Roskilde Byraad og Danmarks Naturfredningsforening samt Ejeren af Fredningsarealerne Greve Scheel. Efter en Gennemgang af Sagen og Besigtigelse af Terrainet ved

Langtved fastholdt de tre sidstnævnte Parter deres Fredningsbegæring som denne foran er beskrevet, og Sagen optoges til Kendelse.

Da Nævnet imidlertid ved sin endelige Behandling af Sagen kom til Kundskab om, at Vejføringen fra Broanlæg forbi Langtved Fægekro tænkte udført anderledes end angivet paa de Nævnet forelagte Tegninger, fandt man det fornødent, inden Kendelsen blev afsagt, at søge Oplysning herom, og man forespurgte derfor i Skrivelse af 9. December 1938 Ministeriet for offentlige Arbejder bl.a. om, hvorvidt det paagældende Vejanlæg kunde tænkes at ville berøre det syd for Garverirenden ved Langtved værende Terrain, der er af betydelig landskabelig Skønhed.

I denne Anledning har nævnte Ministerium med Skrivelse af 27. Januar 1939 fremsendt nye Tegninger vedrørende Munkholmbroens Indførsel ved Langtved, hvorefter fremgaar, at Broens østlige Ende flyttes ca. Meter længere mod Syd end oprindeligt paatænkt, hvorved Vejføringen forbi Fægekroen bliver bedre i færdselsmæssig Henseende, men selve Vejanlægget vil ikke herved berøre Terrainet syd for Garverirenden.

Efter de nye Planer tænkes Kroens Rejselade flyttet over og slaaet sammen med den nuværende Krobygning, hvorhos der anlægges 3 befæstede Parkeringspladser ved Krobygningen nord for Garverirenden, medens der umiddelbart syd for denne oprettes en 4de Parkeringsplads, der dog kun er tænkt som Reserve og derfor er ubefæstet, og som ikke skønnes at kunne genere de særlige Udsigtsforhold paa Stedet.

Ved sin Behandling af den heromhandlede Sag ønsker Nævnet først at udtale, at Spørgsmaalet om den trafikmæssige Betydning og Nødvendigheden af at anvende saa betydelige Statsmidler til Opførelse af en Bro m.v. fra Munkholm til Langtved har været udenfor Nævnets Bedømmelse, idet det saglige Ansvar herfor i det foreliggende Tilfælde maa paahvile de paagældende Ministerier, Holbæk Amtsraad og Byraad samt Roskilde Amtsraad, der er gaaet ind for Sagen.

Da Greve Scheels Fredningstilbud næppe kunde antages at være særlige paagældende Ministerier bekendt, da de afgav Tilsagn til Holbæk Amtsraad og Byraad om Tilskud til Planernes Gennemførelse, har Nævnet som foran skildret ønsket, at ogsaa Ministerierne skulde gøres bekendt med de store fredningsmæssige Interesser i Sagen, men uanset dette har Socialministeriet som nævnt fastholdt, at Broanlægget m.v. burde gennemføres.

Hvad Fredningssagen angaar, skal først bemærkes, at Nævnet ikke, saaledes som Sagen er rejst, vil have at tage Stilling til det af Greve Scheel i Almindelighed fremsatte Fredningstilbud, der kun er fremkommet betingelsesvist under Forudsætning af Broanlæggets Opgivelse. Dette Tilbud maatte eventuelt senere behandles som en særskilt Sag efter Fredningslovens almindelige Regler.

Det foreliggende Fredningsproblem angaar alene Spørgsmaalet om, hvorvidt det projekterede Broanlæg bør forhindres af Hensyn til Udsigtsforholdene fra Langtved til Tempelkrogen og for at bevare Stedets Ueberørthed mod den forventede Trafikforøgelse. Hvad det sidstnævnte Trafik

hensyn angaar, er det fra forskellig Side anført, at det ikke kan være Fredningsmyndighedernes Opgave at begrænse Adgangsmulighederne til de særlig smukke Egne i Landet, idet Fredningstanken netop maa være at skaffe den størst mulige Offentlighed let Adgang til disse Steder. Fredningsnævnet er ikke uenig i denne Betragtning i sin Almindelighed, men gør dog opmærksom paa, at det her drejer sig om en Privatmands - ikke det Offentliges - Besiddelser, og denne kan selvfølgelig med Rette nære nogen Betænkelse ved en ekstraordinær Udvidelse af Trafiken, der kunde kræve særligt Tilsyn paa Ejendommen. Iøvrigt drejer Trafikudvidelsen sig vel mindre om en Forøgelse af Antallet af de besøgende ved Langtved end af den gennemkørende Lastbil- og Persontrafik, der selvsagt vil virke skadelig for Stedets Uberørthed.

Nævnet har ved flere Besøg paa Stedet søgt at danne sig et Skøn over, hvilken Virkning Opførelsen af den heromhandlede Bro vil have paa Udsigtsforholdene fra Langtved til Tempelkrogen og der er efter Nævnets Opfattelse ingen Tvivl om, at Broen, der i hvert Fald paa Midten vil have en Højde af 6 Meter, fra Stederne omkring Langtved Fægekro i det væsentlige vil afspærre Udsigtsforholdene og derved være skæmmende for Landskabet, der ganske skifter Karakter.

Når det imidlertid som i denne Sag drejer sig om store kommunikationsmæssige Nyordninger, der paa Forhaand er tiltraadt af de paa gældende Ministerier og de stedlige Amts- og Kommunalmyndigheder, hvilke Anlæg endog er bragt saa langt frem som i det heromhandlede Tilfælde, er Nævnet af den Formening, at Fredningsmyndighederne maa være tilbageholdende med at hindre saadanne Forslags Gennemførelse.

Man er herefter i Betragtning af alle Omstændigheder i denne Sag, derunder særlig den af Naturfredningsforeningens tekniske Udvalg fremsatte Udtalelse, hvorefter Linieføringen og Udformningen af Vej og Bro i vid Udstrækning er tilpasset Terrainet paa naturlig Maade, kommet til den Anskuelse, at de fredningsmæssige Hensyn til de paa gældende Udsigtsforhold og til Stedets Uberørthed ikke er af saa fuldstændig afgørende Betydning, at man af denne Grund har ment at kunne modsætte sig det projekterede Broanlæg.

T h i e r a g t e s :

Fredningsnævnet mener ikke af fredningsmæssige Hensyn at kunne modsætte sig det projekterede Broanlæg fra Munkholm til Langtved.

Aage Sachs.

J.P.Nordengaard.

K.Povlsen.

OVERFREDNINGSNÆVNET >

U d s k r i f t

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

Aar 1939 den 29. April afsagde Overfredningsnævnet paa Grundlag af mundtlig og skriftlig Votering følgende

K e n d e l s e

i Sagen 363/39 vedrørende en projekteret Bro fra Munkholm til Langtved

Efter Andragende fra Holbæk Amtsråd og Holbæk Byråd godkendte Socialministeriet ved Skrivelse af 21. Januar 1938 efter forud indhentet Udtalelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder et Projekt til en i Hovedsagen ny og forbedret Vejforbindelse mellem Holbæk By og Munkholm ved Bramnæs Bugt samt Bygning af en Bro fra Munkholm over Bugten til Langtved Færgetro til Udførelse med Tilskud i Henhold til Loven af 1. Maj 1937 om Beskæftigelse af Arbejdsløse.

Denne Bestemmelse medførte, at der særlig i Roskilde By rejstes en Bevægelse for at søge det nævnte Broanlæg opgivet, da det skønnedes, at Broen vilde virke ødelæggende for de frie, skønne Udsigter ved Langtved, ligesom man frygtede, at en væsentlig Forøgelse af Trafikken særlig med Automobiler i de naturskønne Omgivelser af Bramnæsbugten vilde virke meget uheldigt, da der af Greve og Grevinde Scheel, "Ryegaard", var fremsat Tilbud om vederlagsfri Fredning af Arealer paa ca. 300 Tdr. Land af de smukkeste Partier i den paagældende Egn paa Betingelse af, at den nævnte Bro ikke blev opført, anmodede Roskilde Byråd Naturfredningsnævnet for Roskilde Amtsrådskreds om i Overensstemmelse med det fremsatte Tilbud at søge Fredning gennemført. Til denne Henvendelse sluttede sig Greve Scheel, idet han nærmere præciserede det under Forudsætning af Opgivelse af Broplanerne fremsatte Fredningstilbud, saaledes som det i Hovedtrækene er beskrevet i Naturfredningsnævnets Kendelse af 1. Februar 1939.

Hverken i disse Henvendelser eller fra anden Side rejstes der Indsigelser mod Udformningen af Planerne til Vejanlægget fra "Eriksholm" udover Munkholmen, og Danmarks Naturfredningsforenings

tekniske Udvalg har i en til Fredningsnævnet afgivet Erlæring ogsaa udtalt, at der ved Udarbejdelsen af Planerne til Munkholm-Vejprojektet paa flere Punkter er taget Hensyn til Znsker, fremført af Danmarks Naturfredningsforening.

For Naturfredningsnævnet, der maatte anse det for meget magtpaaliggende at søge det af Greve og Grevinde Scheel fremsatte betydningsfulde Fredningstilbud gennemført, indskrænkedes Opgaven saaledes til Spørgsmaalet om at søge Planen om en Broforbindelse mellem Munkholm og Langtved opgivet.

Om dette Spørgsmaal rettedes der af Fredningsnævnet Henvendelse til Socialministeriet saavel som til Statsministeriet og Ministeriet for offentlige Arbejder, og Spørgsmaalet blev gjort til Genstand for en mundtlig Forhandling med tilsluttende Aastedsmøde, hvori Statsministeren, Socialministeren og Ministeren for offentlige Arbejder deltog. Ved dette Møde fremsattes Forslag om at prøve, hvorvidt Frednings-sagen kunde gennemføres ved, at der i Stedet for en Bro fra Munkholm til Langtved enten opførtes en Dæmning eller oprettedes en Færgeforbindelse. Til dette Forslag udtalte Greve Scheel, at Fredningstilbudet vilde blive vedstaset, hvis der i Stedet for Broforbindelse etableres en Færgeforbindelse, hvorimod man ikke kunde tiltræde Forslaget om en Dæmning, særlig da en saadan vilde true de ved Langtved boende Fiskeres Næring, hvorhos den maatte befrygtes at medføre sumplignede Forhold i den Del af den nuværende Fjord, som benævnes "Tempelkrogen". Af Ministeriet for offentlige Arbejder udarbejdedes derefter Planer og Overslag til en Færgeforbindelse mellem Munkholm og Langtved, og der afholdtes i Socialministeriet Møder om Sagen. Planerne om en Færgeforbindelse fandt imidlertid ikke Tilslutning hverken fra Holbæk Amtsræds og Byræds eller fra Roskilde Amtsræds Side, og Socialministeriet meddelte derefter Naturfredningsnævnet, at det ikke havde været muligt at naa til en Løsning af det rejste Trafikproblem, som havde kunnet tilfredsstille samtlige interesserede Parter, og at Ministeriet herefter havde ment at maatte fastholde sit tidligere givne Tilsagn om Tilskud til det omhandlede Arbejde, herunder Broforbindelsen.

Naturfredningsnævnet, der, som anført, har tillagt det

foreliggende Fredningstilbud overordentlig Betydning, og som deler den Opfattelse, at oftnævnte Bro væsentlig vil forringe Udsigtsforholdene fra Stederne omkring Langtved Færgetro og derved være skæmmende for Landskabet, har efter det saaledes foreliggende ikke ment af fredningsmæssige Hensyn at kunne modsætte sig det projekterede Broanlæg fra Munkholm til Langtved, hvilket er udtalt i Nævnets Kendelse af 1. Februar 1939.

Denne Kendelse er af Danmarks Naturfredningsforening med Støtte af Foreningens Roskilde-Komite og med Tiltrædelse af Roskilde Byraad indanket for Overfredningsnævnet med Paastand om, at Kendelsen ændres saaledes, at det projekterede Broanlæg fra Munkholm til Langtved forbydes etableret. Senere har Overfredningsnævnet gennem Naturfredningsforeningen modtaget en af Greve og Grevinde Scheel den 12. April d.A. udstedt Fredningsdeklaration, hvorved under Forudsætning af, at de ikke etableres Broforbindelse eller Dæmning mellem Munkholm og Langtved paalægges deres Ejendom en nærmere angiven omfattende Fredningsservitut i Hovedtrækkene af Indhold, som det i Naturfredningsnævnets Kendelse af 1. Februar 1939 beskrevne Fredningstilbud.

Overfredningsnævnet har ved et Aastedsmøde saavel ved Langtvedsiden som ved Munkholmsiden og ved Eriksholms Skove samt Nord for disse faaet paavist, hvorledes Vej- og Broanlægget er projekteret, og ved dette Møde har Greve Scheel forevist de til Fredning tilb udte Omraader og paavist, hvorledes den projekterede Bro vil forringe Udsigtsforholdene fra Langtved. Ved et Møde i Holbæk By, til hvilket alle de interesserede Parter var indbudt, har Sagen derefter af Overfredningsnævnet været forhandlet med Parterne.

Medens Sagen i første Instans kun har været rejst overfor Fredningsnævnet for Roskilde Amtsradsreds og alene har drejet sig om oftnævnte Broprojekt, har Overfredningsnævnet anset det for rettest at se det hele Projekt under eet og derfor at medtage i sine Overvejelser ogsaa den Del af Vejprojektet, som ligger i Holbæk Amt gennem Skoven til "Eriksholm" og Nord for denne Skov, uagtet der ikke fra nogen Side er rejst Indsigelse mod denne Del af det foreliggende Projekt, og det saa meget mere som Greve Ahlefeldt-Laurvig, der er Ejer af "Eriksholm" Gods, hvorigennem en væsentlig Del af den projekterede Vej skal føres, og hvorunder bl.a. Munkholm hører, under Sagens

Behandling for Overfredningsnævnet mundtligt har fremsat et Tilbud om, saafremt Projektet ikke bringes til Udførelse, at ville belægges Arealer af "Eriksholm" med Deklaration om en Fredning af lignende Indhold som den af Greve og Grevinde Scheel for "Ryegaard"s Vedkommende tilbudte. Dette Tilbud er dog ikke nærmere udformet.

Sagens Afgørelse maa ske efter en Afvejelse af, hvorvidt et Projekt i den foreliggende Form maa siges direkte eller indirekte at ville gribe forstyrrende ind i den bestaaende Tilstand paa en saadan Maade, at det, naar Hensyn tages paa den ene Side til Anlæggets Nytte og Nødvendighed, paa den anden Side til Naturværdiernes Forringelse, maa anses betimeligt at kræve Anlægget ændret. I nærværende Tilfælde er der ikke rejst Indvendinger imod Vejprojektets Linieføring eller iøvrigt mod Projektets nærmere Udformning, bortset fra Brospørgsmaalet, og saaledes som oftnævnte Broprojekt ved Socialministeriets nys nævnte paa Vejmyndighedernes Standpunkt byggede Resolution er knyttet til Vejanlægget som uadskillelig Del, hvormed hele Projektet staar og falder, bliver Spørgsmaalet for Overfredningsnævnet i Virkeligheden om, hvorvidt hele Vejanlægget af naturfredningsmæssige Hensyn bør forhindres.

Fra forskellig Side er der rejst Indvending mod hele Projektet, idet Anlæggets Nødvendighed og Nytte er bestridt. Betragtning i denne Retning er - tilligemed en Beklagelse af den Naturmæssige Forringelse, som det oftnævnte Broanlæg vilde medføre - særlig overfor Overfredningsnævnet fremsat i en Henvendelse af 16. Marts 1939 fra Frederikssund Byraad, ledsaget af Udtalelser fra Turistforeningen for Frederikssund og Jægerspris med Omegn og fra Frederikssund Handelsstandsforening. I disse Henvendelser udtales tillige en Protest imod, at Statens Midler, som hele Landet skal betale, benyttes til et Arbejde, som formenes bl.a. at tilsigte at berøve Frederikssund og Roskilde et Opland.

Disse Henvendelser er af Overfredningsnævnet oversendt til Statsministeriet som nærmest vedrørende Socialministeriet og Ministeriet for offentlige Arbejder.

I det for Overfredningsnævnet fremførte er der ikke givet en saadan Begrundelse for at udføre Projektet, at det kan siges at være godtgjort, at det af samfundsmæssige Grunde er af stor Betydning, at Projektet fremmes.

Spørgsmaalet bliver da, hvor tungtvejende de paaberaabte Hensyn til Naturværdierne er.

Hvad først angaar de i den paaankede Kendelse omhandlede Spørgsmaal om det ved Broanlægget forarsagede Indgreb i Udsigtforholdene fra Langtved og den af Anlægget i det hele forvoldte Krænkelse af Stedet. Uberørthed bemærkes, at Broen vel vil medføre en Ændring af Landskabsbilleddet, og at det ogsaa vil kunne paaregnes, at den nye Trafikaare i nogen Grad bryder Idyllen, men at disse Omstændigheder dog ikke skønnes at ville medføre en saadan Forringelse af de bestaaende Naturværdier, at Broanlægget paa dette Grundlag kan hindres. Det bemærkes herved, at Broanlægget, hvis det skal bringes til Udførelse, næppe kan placeres paa et for Naturværdierne gunstigere Sted.

Det Areal, som Greve og Grevinde Scheel har tilbudt at frede, saafremt Projektet ikke bringes til Udførelse, er et sammenhængende meget smukt og typisk Fjordlandskab, hvis Uberørthed det vilde være af stor Værdi at bevare. Da imidlertid det projekterede Anlæg ikke gør Indgreb i dette Landskab, finder man det ikke muligt ved Sagens Paakendelse at tillægge det en afgørende Betydning, at Greve og Grevinde Scheel har betinget deres Tilbud af, at Projektet ikke udføres, hvor beklageligt man end maa finde det, at det overordentlig betydningsfulde Fredningstilbud ikke kan modtages med det stillede Vilkaar.

Hvad dernæst angaar Vejanlæggets Gennemførelse paa Eriks-holm-Siden bemærkes, at Anlægget efter Overfredningsnævnets Opfattelse paa sine Steder gør større Indgreb i de bestaaende landskabelige Skønheder, end det maa synes strengt nødvendigt. Saaledes som Sagen foreligger for Overfredningsnævnet, finder man dog ej heller paa dette Grundlag at burde hindre Anlægget, men maa anse det for paakrævet, at der, inden den endelige Vejføring fastlægges, finder en Forhandling Sted mellem de vedkommende Vejmyndigheder og Naturfredningsraadet, saaledes at den i landskabelig Henseende gunstigst mulige Linieføring opnaas.

T h i b e s t e m m e s :

Den paaankede Kendelse stadfæstes.

P.O.V.

Frederik V. Petersen.

(sign.)